

KOMPLEX VIZSGA TÉTELSOR¹

A) NEVELÉSTUDOMÁNY – ÁLTALÁNOS TÉMAKÖRÖK

1. A neveléstudomány fejlődéstörténete, rendszere és paradigmái

Kötelező irodalom:

Németh, A. (2002). *A magyar neveléstudomány fejlődéstörténete*. Osiris Kiadó.

http://real.mtak.hu/36276/1/2011_0001_542_06_A_magyar_nevelestudomany_fejlodestortenete%20%281%29.pdf

Németh, A. (2013). A neveléstudomány főbb fejlődésmodelljei és tudományos irányzatai. *Neveléstudomány*, 2013/1. 18–63.

http://real.mtak.hu/37990/1/nevelestudomany_2013_1_18_63_u.pdf

Pukánszky, B. & Németh, A. (1997). Paradigmatikus irányzatok a magyar neveléstudomány fejlődéstörténetében. *Magyar Pedagógia*, 1997. 3–4. sz. 303–317.
<http://www.pukanszky.hu/paradig.htm>

Ajánlott irodalom

Ballér, E. (1992). Folyamatosság a magyar neveléstudományban. *Magyar Pedagógia*, 1992/2. 107-118. http://misc.bibl.u-szeged.hu/13633/1/mp_1992_002_6025_107-118.pdf

Kozma, T. (2001). Pedagógiánk paradigmái. In Csapó, B. & Vidákovich, T. (sz), *Neveléstudomány az ezredfordulón*. (pp. 23-38). Nemzeti Tankönyvkiadó. https://www.edu.u-szeged.hu/~csapo/publ/2001_Csapo_Vidakovich.pdf

Németh, A. (2005). *A magyar pedagógia tudománytörténete*. Gondolat Kiadó.

2. A modern pedagógia történeti gyökerei és a nevelésfilozófia jelentős rendszerei

Kötelező irodalom

Kéri, K. (1997). A neveléstörténet helye a tudományok rendszerében. In Kéri, K. *Mi a neveléstörténet?* JPTE, Pécs. <https://mek.oszk.hu/01800/01886/html/nter4428.htm>

Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (2000). A modern pedagógia történeti gyökerei. In *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. (pp. 15-151). Osiris Kiadó. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/mesaros-istvan-nemeth-andras-pukanszky-bela-bevezetes-a-pedagogia-es-az-iskolaztat-as-tortenetebe-osiris-tankonyvek-2000/?pg=14&layout=1>

Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (2000). A modern pedagógia kialakulása és fejlődése. In *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. (pp. 153-298). Osiris Kiadó. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/mesaros-istvan-nemeth-andras-pukanszky-bela->

¹ Érvényes 2023. szeptember 1-től.

[bevezetes-a-pedagogia-es-az-iskolaztatas-tortenetebe-osiris-tankonyvek-2000/?pg=152&layout=1](https://www.magyarpedagogia.hu/index.php/magyarpedagogia/article/view/541/527)

Zrinszky, L. (1998). A nevelésfilozófia harmadik évezredének végén. *Magyar Pedagógia*, 98. évf. 1998. 2. sz. 123-133.

<https://www.magyarpedagogia.hu/index.php/magyarpedagogia/article/view/541/527>

Ajánlott irodalom

Kéri, K. (2010). Az egyetemes neveléstörténet tág értelmezése. *Magyar Pedagógia*, 110. évf. 3. szám 265–276. https://www.edu.u-szeged.hu/mped/document/Keri_MP1103.pdf

Lawton, D. & Gordon, P. (2002). *A History of Western Educational Ideas*. Woburn Press, London-Portland.

Nakosteen, M. (1965). *The History and Philosophy of Education*. New York: The Ronald Press Company.

3. A nevelésszociológia rendszere és paradigmái

Kötelező irodalom

Andorka, R. (1997). *Bevezetés a szociológiába*. (pp. 298-305). Osiris Kiadó. http://szociologiaszak.uni-miskolc.hu/segedanyagok/Bevezetes_szoc.pdf

Apple, M. W., Stephen J. Ball, S. J. & Gandin, L. A. (2010). Introduction. Mapping the sociology of education: social context, power and knowledge. In M. W. Apple, S. J. Ball & L. A. Gandin (Eds.), *The Routledge International Handbook of the Sociology of Education*. (pp. 1-12.) Routledge. https://www.academia.edu/1249657/The_Routledge_international_handbook_of_the_sociology_of_education

Cole, M. & Cole, S. R. (2006). *Fejldésléktan*. (pp. 70-99). Osiris Kiadó. <https://www.scribd.com/document/332343452/Cole-Fejl%C5%91deslektan-2006-pdf>

Kozma, T. (2015). Az oktatási rendszer szociológiája. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai*. (pp.79-102). Wlislócki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. <http://mek.oszk.hu/14500/14566/>

Meleg, Cs. (2015). Nevelésszociológiai problémakörök és nézőpontok. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai*. (pp. 19-49). Wlislócki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. <http://mek.oszk.hu/14500/14566/>

Pusztai, G. (2020). Az iskolai szocializáció értelmezési paradigmái. In Pusztai, G. (szerk.), *Nevelésszociológia*. (pp. 13-28). Debreceni Egyetemi Kiadó. http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelesszociologia_2020.pdf

Ajánlott irodalom

Apple, M. W., Ball, S. J. & Gandin, L. A. (Eds.) (2010). *The Routledge International Handbook of the Sociology of Education*. Routledge. https://www.academia.edu/1249657/The_Routledge_international_handbook_of_the_sociology_of_education

Ballantine, J., Stuber, J. & Everitt, J. (2021). *The sociology of education: A systematic analysis*. Routledge. <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781003023715/sociology-education-jeanne-ballantine-jenny-stuber-judson-everitt>

British Journal of Sociology of Education. <https://www.tandfonline.com/journals/cbse20>

Domina, T., Gibbs, B. G., Nunn, L., & Penner, A. (Eds.) (2019). *Education and Society: An Introduction to Key Issues in the Sociology of Education* (1st ed.). University of California Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvpb3wn0>

International Journal of Sociology of Education. <https://hipatiapress.com/hpjournals/index.php/rise/index>

Kozma, T. (2001). *Bevezetés a szociológiába*. Nemzeti Tankönyvkiadó (3. javított kiadás).

Meleg, Cs. (szerk.) (1996). *Iskola és társadalom I*. JPTE Tanárképző Intézet Pedagógia Tanszéke, Pécs. <https://mek.oszk.hu/01900/01944/01944.pdf>

Meleg, Cs. (szerk.) (1999). *Iskola és társadalom I*. JPTE Tanárképző Intézet Pedagógia Tanszéke, Pécs. <https://mek.oszk.hu/01900/01945/01945.pdf>

Pusztai, G. (szerk. 2020). *Nevelésszociológia*. Debreceni Egyetemi Kiadó. http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelésszociologia_2020.pdf

Schneider, B. (Eds.) (2018). *Handbook of the Sociology of Education in the 21st Century*. Springer International Publishing. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-76694-2>
Sociology of Education. <https://www.jstor.org/journal/socieduc>

Varga, A. (szerk.) (2015). *A nevelésszociológia alapjai*. Wlislócki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. <http://mek.oszk.hu/14500/14566/>
<https://mek.oszk.hu/14500/14566/html/index.html>

4. Az oktatáselmélet rendszere és paradigmái

Kötelező irodalom

Csapó, B. (2002). *Az iskolai tudás*. Osiris Kiadó.

Falus, I. & Zagyváné Szűcs, I. (szerk.) (2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Akadémiai Kiadó.

Ajánlott irodalom

Aubrey, K. & Riley, A. (2022). *Understanding and Using Educational Theories*. Sage Publications Ltd., London.

Bábosik, I. (2004). *Neveléselmélet*. Osiris Kiadó.

Báthory, Z. (1992). *Tanulók, iskolák-különbségek. Egy differenciális tanításelmélet vázlata.* Tankönyvkiadó.

Beverley, J. I., Brown, G., Lara-aiecio, R. & Jackson, S. (Eds.) (2013). *The Handbook of Educational Theories.* IAP Inc. USA.

Bloom, B. S. (Eds.) (1956). Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W.H., & Krathwohl, D.R. *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. Handbook 1: Cognitive domain.* New York: David McKay.

Johnson, A. P. (2019). *Essential Learning Theories: Applications to Authentic Teaching Situations.* Rowman & Littlefield Publishers, London.

Nagy, S. (1981). *Az oktatáselmélet alapkérdései.* Tankönyvkiadó.

Folyóiratok:

Educational Practice and Theory <https://www.jamesnicholaspublishers.com.au/educational-practice-and-theory/>

Educational Theory <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/17415446>

Theory and Research in Education <https://journals.sagepub.com/home/tre>

B/1) PROGRAMSPECIFIKUS TÉMAKÖRÖK – NEVELÉSSZOCIOLÓGIA

Az 1-4. tételek két részből állnak: 1. **általános ismeretek** és 2. **kutatás bemutatása**. A tétel első része a nevelésszociológia egy részterületét mutatja be a kötelező és ajánlott irodalmakra építve. A tétel második részénél (kutatás bemutatása) az ajánlott irodalomból választott kötetet vagy tanulmányt szükséges recenzálni a tétel tematikája és a saját kutatáshoz illeszkedés szempontjából. Ezt egészíti ki az irodalomban szereplő kutatás információgyűjtési, adatfelvételi, elemzési módszertanának ismertetése, a publikáció sajátosságaihoz igazodóan. Szükséges kitérni arra, hogy módszerek megválasztása a lehetséges kvantitatív és kvalitatív repertoárból milyen szakmai szempontok alapján történt, mennyiben épülnek egymásra, illetve egészítik ki egymást, s milyen – esetleges – módszertani korlátokkal kellett szembe nézniük a kutatóknak.

Az 5. tételhez a hallgatóknak legkésőbb egy héttel a komplex vizsga előtt le kell adniuk az OTNDI irodában a kutatásukhoz tartozó olvasmánylistát, amely az általuk már feldolgozott szakirodalmat tartalmazza. A feldolgozott szakirodalomnak legalább 20 százaléka idegen nyelvű, nemzetközi irodalom legyen.

1. Iskola és társadalom

- Társadalmi struktúra és mobilitás
- Tér és társadalom. Települési, társadalmi és iskoláztatási egyenlőtlenségek
- Az életminőség, az iskolázottság és a hátrányos helyzet összefüggései, a cigány, roma népesség helyzete a társadalomban
- Együttélési stratégiák a társadalomban, az inklúzió rendszere

Kötelező irodalom:

Cserti Csapó, T. (2015). A cigány csoportok helyzete a modern társadalomban – szociológiai megközelítések és azok problematikája. In Orsós, A. (szerk.), *A romológia alapjai*. (pp. 79-116). Pécs, Magyarország: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlislócki Henrik Szakkollégium. <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/23805/orsos-anna-a-romologia-alapjai-2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Fehérvári, A. (2015). Társadalmi mobilitás és az iskola. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai*. (pp. 241-273). Pécs, Magyarország: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlislócki Henrik Szakkollégium. <https://mek.oszk.hu/14500/14566/html/index.html>

Ferge, Zs. (1969). *Társadalmunk rétegződése: elvek és tények*. (pp.76-113). Közgazdasági és Jogi Kiadó. <https://www.scribd.com/document/103994705/Ferge-Zsuzsa-Tarsadalmi-retegz%C5%91des-a-szocializmusban-In-Tarsadalmunk-retegz%C5%91dese-Budapest-Kozgazdasagi-es-Jogi-Konyvkiado-1969-77-158-old>

Forray, R. K. & Kozma, T. (1992). *Társadalmi tér és oktatási rendszer*. (pp. 11-66). Akadémiai Kiadó. <http://real.mtak.hu/5245/1/1138823.pdf>

Varga, A. (2015). Esélyegyenlőség és inklúzió az iskolában. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai*, (pp. 241-273). Pécs, Magyarország: PTE BTK NTI Romológia és

Ajánlott irodalom

Balogh, K., Hajdu, G., Huszár, Á., Kristóf, L. & Megyesi, B. (2019). *Származás és integráció a mai magyar társadalomban*. http://real.mtak.hu/99107/1/mob_tars2019.pdf

Bereményi, Á., Durst, J. & Nyíró, Zs. (2023). Reconciling habitus through third spaces: how do Roma and non-Roma first-in-family graduates negotiate the costs of social mobility in Hungary? *Compare: A Journal of Comparative and International Education*. DOI: [10.1080/03057925.2023.2243441](https://doi.org/10.1080/03057925.2023.2243441)

Durst, J., Nyíró, Zs. & Bereményi, Á. (szerk.)(2023). *A társadalmi mobilitás ára*. Gondolat Kiadó – Társadalomtudományi Kutatóközpont, Budapest.

Fehérvári, A. & Tomasz, G. (szerk.)(2015). *Kudarok és megoldások. Iskolai hátrányok, lemorzsolódás, problémakezelés*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. <https://mek.oszk.hu/15600/15610/15610.pdf>

Forray, R. K. (2023). Az iskola táguló tere. Tér és iskola. *Educatio*, 2023/2: 247-256. <https://akjournals.com/view/journals/2063/32/2/2063.32.issue-2.xml>

Kemény, I., Janky, B. & Lengyel, G. (2004). *A magyarországi cigányság, 1971–2003*. Budapest, Magyarország: Gondolat Kiadó – MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet. https://kisebbségkutato.tk.hu/uploads/files/olvasoszoba/intezetikiadvanyok/A_magyarorszag_i_ciganysag.pdf

Meusburger, P. (1998). *Bildungsgeographie*. (pp. 180-211). Heidelberg: Spektrum Akademischer Verlag.

Nagy, P. T. (2017). Az iskolázottsági egyenlőtlenségek és a 18 év alatti népesség a 2011–2016-os időszakban. *Educatio*, 4, 540–556. http://real.mtak.hu/80767/1/EDU_26.2017.4.3_Nagy_Az_iskolazottsagi_egyenlotlensegek_es_a_18_ev_alatti_nepesseg_u.pdf

Polónyi, I. (2016). Emberi erőforrásaink 21. százada. (pp. 37-102). Gondolat Kiadó. <https://mek.oszk.hu/19000/19091/19091.pdf>

Róbert, P. (2018). Intergenerációs iskolai mobilitás az európai országokban a válság előtt és után. In Kolosi, T. & Tóth, I. Gy. (szerk.), *Társadalmi Riport*, (pp.64-80). https://tarki.hu/sites/default/files/trip2018/064-080_Robert_Iskolaimobilitas.pdf

Rutigliano, A. (2020). *Inclusion of Roma Students in Europe: A literature review and examples of policy initiatives* OECD Education Working Paper No. 228 Organisation for Economic Co-operation and Development EDU/WKP16 <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/8ce7d6eb-en.pdf?expires=1693675227&id=id&accname=guest&checksum=E96AFFB4CA17C44505C4BBB2DA0A5C85>

2. Oktatási rendszerek

- Az oktatáspolitikai alapkérdései, új kihívásai
- Gazdasági, társadalmi, demográfiai jellemzők és változások
- A kisebbségi oktatáspolitikai paradigmái Európában és Magyarországon
- Nemzetközi mérések, vizsgálatok

Kötelező irodalom:

Fehérvári, A. (2015). A lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás trendjei. *Neveléstudomány*, (3) 31-47. https://nevelstudomany.elte.hu/downloads/2015/nevelstudomany_2015_3_31-47.pdf

Forray, R. K. & Pálmány, A. (2010). Hátrányos helyzetű vagy kulturális kisebbség – cigány programok, *Educatio*, 1, 75–87. <https://epa.oszk.hu/01500/01551/00051/pdf/327.pdf>

Halász, G. (2001). *Az oktatási rendszer*. Műszaki Könyvkiadó. (Az oktatási rendszer funkciói - 10 oldal) <http://halaszg.elte.hu/download/Oktatasi%20rendszer%20-%20HTML.htm>

Kozma, T. (2006). *Az összehasonlító neveléstudomány alapjai*. (pp. 7-26). Új Mandátum Kiadó. <https://mek.oszk.hu/08900/08963/08963.pdf>

Lannert, J. (2015). Hatékonyság, eredményesség, méltányosság a közoktatásban. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai*. (pp. 295-321). Pécs, Magyarország: Pécsi Tudományegyetem. <https://mek.oszk.hu/14500/14566/html/index.html>

PISA - Kritika és védelem. *Educatio*® 2015/2: 64-70 http://www.educationline.eu/hu/educatio_reszletes.php?id=113

Polónyi, I. (2002). *Az oktatás gazdaságtana*. (pp. 10-45). Osiris Kiadó. <https://docplayer.hu/14765395-Polonyi-istvan-polonyi-istvan.html>

Ajánlott irodalom

Andl, H. (2023). "A sorsunk közös." Falvak és iskolák. *Educatio*, Vol. 32. Issue 2. 257-273. <https://akjournals.com/view/journals/2063/32/2/article-p257.xml>

Balázs É., Kocsis, M. & Vágó, I. (szerk.) (2011). *Jelentés a magyar közoktatásról 2010*. Oktatókutatás és Fejlesztő Intézet, Budapest. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiWwfvH_I0BAxU8hf0HHWzPCI0QFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fmek.oszk.hu%2F12800%2F12893%2F12893.pdf&usg=AOvVaw3LtGQYGmhE-R-cXC__00Cj&opi=89978449

Csapó, B., Fejes, J. B., Kinyó, L. & Tóth, E. (2014). Az iskolai teljesítmények alakulása Magyarországon nemzetközi összehasonlításban. http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/7066/1/Tarki_CSBJ_KL_TE.pdf

Csapó, B. (2015). A magyar közoktatás problémái az adatok tükrében. *Iskolakultúra*, 25 (7-8), 4-17. <http://real.mtak.hu/34819/1/02.pdf>

Cserti Csapó, T. (2000). *A nemzetközi és hazai kisebbségvédelemről. Gypsy Studies – Cigány tanulmányok 2.* https://btk.pte.hu/sites/btk.pte.hu/files/nevelestudomanyi_intezet/GS2.pdf

Cserti Csapó, T. (2006). Kisebbségpolitika – kisebbségvédelmi alapismeretek. Digitális tananyag. In Forray, R. K. (szerk.), *Ismeretek a romológia alapképzési szakhoz.* HEFOP 3.3.1-P-2004-09-0134/1.0 Bölcsész Konzorcium, PTE, Budapest, 2006. <http://mek.niif.hu/04800/04867/04867.pdf>

Cserti Csapó, T. (2011). *A cigány népesség a társadalmi-gazdasági térszerkezetben.* Virágmandula Kft., PTE BTK Oktatókutatató Központ, Pécs, Hungary, 254 p.

Fehérvári, A. (2017). Management of Social Inequalities in Hungarian Education Policy. *Italian Journal of Sociology of Education*, 9 (2), 25-54. <https://ijse.padovauniversitypress.it/2017/2/3>

Györgyi Z., Simon M. & Vadász V. (szerk.)(2015). *Szerep- és funkcióváltások a közoktatás világában.* Budapest, Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. <https://mek.oszk.hu/15600/15642/15642.pdf>

Halász, G. & Lannert, J. (szerk.)(2006). *Jelentés a magyar közoktatásról.* Budapest, Magyarország: Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet. <https://mek.oszk.hu/08400/08429/08429.pdf>

McKinsey jelentés: Mi áll a világ legsikeresebb iskolai rendszereinek hátterében? 2007. <http://www.scribd.com/doc/48453788/McKinsey-jelentes-2007>

PISA vizsgálatok eredményei: oecd-pisa.hu

Polónyi, I. (2016). *Emberi erőforrásaink 21. százada.* (pp. 104-155). Gondolat Kiadó. <https://mek.oszk.hu/19000/19091/19091.pdf>

Szell, K. (szerk.) (2014). *Az OECD az oktatásról.* OFI, Budapest. https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/az_oecd_az_oktatasrol_ofi_2014.pdf

3. Szocializáció, informális szocializációs terek

- Családi szocializáció
- Nyelvi szocializáció és az iskola
- Bikulturalizmus
- Tőkeelméletek családi, közösségi kontextusban

Kötelező irodalom:

Bernstein, B. (1975). Nyelvi szocializáció és oktathatóság. In Meleg, Cs. (szerk. 1996.), *Iskola és társadalom I.* JPTE Tanárképző Intézet Pedagógia Tanszéke, Pécs. <https://mek.oszk.hu/01900/01944/01944.pdf>

Boreczky, Á. (2015). Családkutatások nevelésszociológiai nézőpontból. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai.* (pp. 103-136). Pécs, Magyarország: Pécsi Tudományegyetem. <https://mek.oszk.hu/14500/14566/html/index.html>

Farkas, G. (2018). Family, Schooling, and Cultural Capital. In Schneider, B. (Ed.), *Handbook of the Sociology of Education in the 21st Century*. Springer International Publishing. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-76694-2>

Huszár, Á. (2015). A nyelvi szocializáció és az iskola. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai*. (pp. 273-294). Pécs, Magyarország: Pécsi Tudományegyetem. <https://mek.oszk.hu/14500/14566/html/index.html>

LaFromboise, T., Coleman, H. L. K. & Gerton, J. (1993). Psychological impact of biculturalism: evidence and theory. *Psychological Bulletin*, 114 (3), 395-412. https://www.researchgate.net/publication/14925756_Psychological_Impact_of_Biculturalism_Evidence_and_Theory

Yosso, T. J. (2005). Whose Culture Has Capital? A Critical Race Theory Discussion of Community Cultural Wealth. *Race Ethnicity and Education*, 8 (1), 69–91. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1361332052000341006>

Ajánlott irodalom

Boros, J., Bogdán, P. & Durst, J. (2021). Accumulating Roma cultural capital: First-in-family graduates and the role of educational talent support programs in Hungary in mitigating the price of social mobility. *Szociológiai szemle*, 31 (3), 74–102. https://szociologia.hu/uploads/74-102_oldal.pdf

Forray, R. K. & Hegedűs, T. A. (2003). *Cigányok, iskola, oktatáspolitiká*. (pp. 128-174). Új Mandátum Kiadó.

Jánk, I. (2017). Nyelvi hátrány és diszkrimináció az iskolában. A nyelvi szocializáció jelentősége a tanuló értékelésében. *Szociológiai Szemle* 27 (3): 27–47. https://szociologia.hu/dynamic/27_47_oldal.pdf

Óhidy, A. (2016). A ‘roma közösségi kulturális tőke’ szerepe roma és cigány nők sikeres iskolai pályafutásában—Egy kvalitatív kutatás eredményei. *Magyar Pedagógia*, 116 (2), 171–196. <https://www.magyarpedagogia.hu/index.php/magyarpedagogia/article/view/98>

Réger, Z. (1987). Nyelvi szocializáció és nyelvhasználat magyarországi cigány nyelvi közösségekben. In Bartha, Cs. (szerk.), *Cigány nyelvek és közösségek a Kárpát-medencében* (pp. 80-116). Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. https://mnytud.arts.unideb.hu/tananyag/szocl_gyak/reger_zita1987-nyelvi_szocializacio.pdf

Réger, Z. (1990). *Utak a nyelvhez*. Akadémia Kiadó.

Réger, Z. (1995). Cigány gyerekek nyelvi problémái és iskolai esélyei. *Iskolakultúra*, 5 (24), 102–106. <https://mek.oszk.hu/04000/04046/>

Safa, M. D. & Umaña-Taylor, A. J. (2021). Biculturalism and adjustment among U.S. Latinos: A review of four decades of empirical findings. *Advances in Child Development Behavior*, 61, 73-127. https://www.researchgate.net/publication/352983311_Biculturalism_and_adjustment_among_US_Latinos_A_review_of_four_decades_of_empirical_findings

Salgado-Orellana, N., Berrocal de Luna, E. & Sánchez-Núñez, C. A. (2019). Intercultural Education for Sustainability in the Educational Interventions Targeting the Roma Student: A Systematic Review. *Sustainability*, 11 (12), 32-38. <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/12/3238>

Varga, A. (2018). *A rendszerváltás gyermekei*. Pécs, Magyarország: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlilocki Henrik Szakkollégium. Pécs. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/23823>

Varga, A., Fehérvári, A. & Trendl, F. (2023). The Power of Community: Supporting the Learning Path of Roma University Students. *Journal of Social Studies Education Research*.

4. Formális szocializációs terek, az iskola világa

- Tőkeelméletek iskolai kontextusban
- Az iskola mint szervezet
- Rejtett tanterv és iskolai klíma
- Minőségi oktatás és inkluzív nevelés

Kötelező irodalom

Adler, P. S. & Kwon, S. (2002). Social capital: prospects for a new concept. *The Academy of Management Review*, 27 (1), 17–40.

Kozma, T. (1983). *Tudásgyár? Az iskola mint társadalmi szervezet*. (pp. 69-83). Budapest: Közgazdasági és Jogi Kiadó. <https://mek.oszk.hu/11300/11312/>

Pusztai, G. (2015). Tőkeelméletek az oktatáskutatásban. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai*. (pp. 137-160). Pécs, Magyarország: PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlilocki Henrik Szakkollégium. <https://mek.oszk.hu/14500/14566/html/index.html>

Szabó, L. T. (1988). *A rejtett tanterv*. Magvető Kiadó. <https://docplayer.hu/19249263-Szabolaszlo-tamas-a-rejtett-tanterv-adalekok-az-iskola-tenyleges-hatasmehanismusahoz.html>

Szell, K. (2018). *Iskolai légkör és eredményesség: fókuszban a reziliens és a veszélyeztetett iskolák*. (pp. 35-78). Szeged, Magyarország: Belvedere Meridionale. https://nevtud.ppk.elte.hu/dstore/document/628/Iskolai%20legkor%20es%20eredmenyesseg_Szell_Krisztian_web.pdf

Varga, A. (2015). *Az inklúzió szemlélete és gyakorlata*. (pp. 49-64). Pécs: PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlilocki Henrik Szakkollégium <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/23810>

Ajánlott irodalom

Beck, Z. (2018). A nevelés színterei a kortárs cigány, roma képzőművészetben. In Endrődy-Nagy, O. & Fehérvári, A. (szerk.), *Innováció, kutatás, pedagógusok*. (pp. 438-447). Magyar

Nevelés- és Oktatáskutatók Egyesülete (HERA), Budapest. http://hera.org.hu/wp-content/uploads/2014/02/HERA_Evkonyvek_V.pdf

Bocsi V., Varga, A. & Fehérvári, A. (2023). Chances of Early School Leaving—With Special Regard to the Impact of Roma Identity. *Education Sciences*. 2023; 13 (5):483. <https://doi.org/10.3390/educsci13050483>

Edgerton, J. D. & Roberts, L. W. (2014). Cultural capital or habitus? Bourdieu and beyond in the explanation of enduring educational inequality. *Theory and Research in Education*, 12 (2), 193-220. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1477878514530231>

Fehérvári, A. & Varga, A. (2020). Resilience and inclusion. Evaluation of an educational support programme. *Educational Studies*, 49 (1), 147-165. https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/03055698.2020.1835614?casa_token=Pp-KdanIaQ0AAAAA:5X4w1D5PA6_tIK4K7XkhdDX7vcf01h63vV3UpxbTw6QnjifvpSTjuXb4Z0YHNrK0BxQPEUKz1s

Fehérvári, A. & Varga, A. (2023). Mentoring as prevention of early school leaving: a qualitative systematic literature review. *Frontiers in Education*. 8:1156725. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/educ.2023.1156725/full>

Fejes, J. B. & Szűcs, N. (szerk.) (2018). *ÉN VÉTKEM. Helyzetkép az oktatási szegregációról*. Szeged: Motiváció Oktatási Egyesület. <https://mek.oszk.hu/18200/18263/18263.pdf>

Hajdu, T., Kertesi, G. & Kézdi, G. (2015). Roma fiatalok a középiskolában. In Orsós, A. (szerk.), *A romológia alapjai*. (pp. 209-248). Pécs, Magyarország: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wliskołki Henrik Szakkollégium. <https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/23805/orsos-anna-a-romologia-alapjai-2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kisfalusi, D. (2023). Roma students' academic self-assessment and educational aspirations in Hungarian primary schools. *British Journal of Sociology of Education*, DOI: 10.1080/01425692.2023 http://real.mtak.hu/164867/1/Kisfalusi_2023_BJSE_Romastudentsacademicselfassessment.pdf

Pusztai, G. (2009). *A társadalmi tőke és az iskola. Kapcsolati erőforrások hatása az iskolai pályafutásra*. Új Mandátum.

Szell, K. (2018). *Iskolai légkör és eredményesség: fókuszban a reziliens és a veszélyeztetett iskolák*. Szeged, Magyarország: Belvedere Meridionale. https://nevtud.ppk.elte.hu/dstore/document/628/Iskolai%20legkor%20es%20eredmenyesseg_Szell_Krisztian_web.pdf

Szell, K., Szabó, L. & Fehérvári, A. (2020). Iskolai kötődés, iskolai klíma diák és pedagógus szemmel. *Iskolakultúra*, 30 (8), 21–40. <https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/33567>

Varga, A. (2015a). *Az inklúzió szemlélete és gyakorlata*. Pécs: PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wliskołki Henrik Szakkollégium <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/23810>

Zolnay, J. (2015). A roma diákok esélyei a közoktatásban. In Orsós, A. (szerk.), *A romológia alapjai*. (pp. 249-270). Pécs, Magyarország: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlislócki Henrik Szakkollégium.
<https://pea.lib.pte.hu/bitstream/handle/pea/23805/orsos-anna-a-romologia-alapjai-2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

5. A saját kutatási területhez tartozó hazai és nemzetközi szakirodalmi eredmények, tendenciák

Mutassa be a szűkebb kutatási témájának kutatástörténetét, a vonatkozó szakirodalmat, különös tekintettel az utóbbi 5 évben megjelent publikációkra! Ismertesse a kutatási téma szélesebb hazai és nemzetközi szakirodalmi kontextusát, annak eredményeit és a kutatási irányzatokat!

B/2) PROGRAMSPECIFIKUS TÉMAKÖRÖK – PEDAGÓGIATÖRTÉNET ÉS NEVELÉSFILOZÓFIA

Pedagógiatörténet és nevelésfilozófia programspecifikus tételek

Az 1-4 négy tétel két részből állnak: általános ismeretek és forráselemzés. Az 5. tételhez a hallgatóknak legkésőbb egy héttel a komplex vizsga előtt le kell adniuk az OTNDI irodában a kutatásukhoz tartozó olvasmánylistát, amely az általuk már feldolgozott szakirodalmat tartalmazza. A feldolgozott szakirodalomnak legalább 20 százaléka idegen nyelvű, nemzetközi irodalom legyen.

1. Általános: a neveléstörténet-írás története, irányzatai, hazai művelői és eredményei, a nevelés- és oktatástörténet forrástípusai és a forráskutatás főbb módszerei

Forráselemzés: legalább egy jelentős nevelés- és oktatástörténeti forrás elemző bemutatása

Kötelező irodalom:

Kéri, K. (2001). *Bevezetés a neveléstörténeti kutatások módszertanába. Kutatás-módszertani kiskönyvtár 2.* Műszaki Könyvkiadó, Budapest. <https://digitalia.lib.pte.hu/hu/pub/keri-katalin-bevezetes-a-nevelestorteneti-kutatasok-modszertanaba-muszaki-bp-2001-4766>

Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (2000). *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe.* (pp. 301-439). Osiris Kiadó. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/meszaros-istvan-nemeth-andras-pukanszky-bela-bevezetes-a-pedagogia-es-az-iskolaztatasi-tortenetebe-osiris-tankonyvek-2000/?pg=298&layout=s>

Szövegek a forráselemzéshez:

„A magyar iskola ezer éve”. In Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (szerk.), *Neveléstörténet szöveggyűjtemény.* (pp. 337-533). Osiris Kiadó - 2003. Online elérhető PTE-s eduID azonosítóval: <https://www.szaktars.hu/osiris/view/meszaros-istvan-nemeth-andras-pukanszky-bela-szerk-nevelestortenet-szoveggyujtemeny-osiris-tankonyvek-2003/?pg=336&layout=s>

Ajánlott irodalom:

Hegedűs, J., Németh, A. & Szabó, Z. A. (szerk.) (2013). *Pedagógiai historiográfia. Új elméleti megközelítések, metodológiai eljárások.* ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. <https://bit.ly/3zbKsRP>

Jáki, L. (1993). *Bevezetés a magyar neveléstudomány forrásaiba.* OPKM, Budapest.

Kéri, K. (1997). *Mi a neveléstörténet?* JPTE, Pécs. <http://www.mek.oszk.hu/01800/01886/>

Németh, A. (2015). A neveléstörténet főbb irányzatai, hazai kutatási eredményei. In Vörös, K. (szerk.), *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben.* (pp. 12-20). Pécsi Tudományegyetem, Pécs. (PTE Pedagógusképzési Tankönyvtár) <http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/>

Pukánszky, B. (szerk.) (2008). *A neveléstörténet-írás új útjai.* Gondolat Kiadó.

2. Általános: az európai nevelésfilozófiai gondolkodás kialakulása és története, főbb irányzatai, gondolkodói

Forráselemzés: legalább egy jelentős nevelésfilozófiai forrás (szabadon választva az antikvitástól a 20. századig) elemző bemutatása.

Kötelező irodalom:

Hadot, P. (2010). *A lélek iskolája: Lelkigyakorlatok és ókori filozófia*. Ford. Cseke Ákos. Kairosz Kiadó, Budapest.

Sárkány, P. (2020). A nevelésfilozófia útjai. In Schaffhauser, F. & Schwendtner, T. (szerk.), *A magyar neveléstudomány és a filozófia*. (pp. 187-197). L'Harmattan, Budapest.

Szövegek a forráselemzéshez:

Platón, *Állam* 3. könyv. Szabó Miklós fordítása, számos kiadásban elérhető. Jánosy István kevésbé megbízható fordítása online: <https://mek.oszk.hu/03600/03629/03629.htm>

Arisztotelész, *Politika* 7-8. könyv (1334a-1342b) Szabó Miklós fordítása, több kiadásban is elérhető. Online: <https://mek.oszk.hu/04900/04966/04966.htm>

A modern pedagógia történeti gyökerei. In Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (szerk.), *Neveléstörténet szöveggyűjtemény*. (pp.13-180). Osiris Kiadó, Bp. 2003. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/mesaros-istvan-nemeth-andras-pukanszky-bela-szerk-nevelestortenet-szoveggyujtemeny-osiris-tankonyvek-2003/?pg=12&layout=s>

A modern pedagógia kialakulás és fejlődése. In Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (szerk.), *Neveléstörténet szöveggyűjtemény*. (pp. 183-333). Osiris Kiadó, Bp. 2003. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/mesaros-istvan-nemeth-andras-pukanszky-bela-szerk-nevelestortenet-szoveggyujtemeny-osiris-tankonyvek-2003/?pg=182&layout=s>

Weszely, Ö. (szerk.) (1924). *Nagy pedagógusok. Neveléstörténelmi olvasmányok*. Lampel, Budapest (második javított kiadás). https://mtda.hu/books/weszely_odon_nagy_pedagogusok.pdf

Ajánlott irodalom:

Heidl, Gy. (2015). *Lelki alakformálás: Szent Ágoston beavató beszédei*. (ford., bev., jegyz., kommentár). Keresztény Örökség Kutatóintézet–Kairosz, Pécs–Budapest. 2015.

Kormos, J. (2018). *Nevelésfilozófia*. Akadémiai Kiadó. <https://mersz.hu/kormos-nevelesfilozofia>

Schaffhauser, F. & Schwendtner, T. (szerk.)(2020). *Bildung – Neveléstudományi és filozófiai megközelítések*. L'Harmattan, Budapest.

Schaffhauser, F. & Schwendtner, T. (szerk.)(2020). *A magyar neveléstudomány és a filozófia*. L'Harmattan, Budapest.

3. Általános: a pedagógia problémátörténete I.: a gyermekkor-történet és a nőnevelés kutatása

Forráselemzés: legalább egy jelentős gyermekkor-történeti vagy nőneveléstörténeti forrás elemző bemutatása

Kötelező irodalom:

Kéri, K. (2023). Törekvések és eredmények a nőtörténet kutatásában. In Sipos, J. & Boldizsár, B. (szerk.), *A tanulás-tanítás régi és újabb gyakorlati és történeti vonatkozásai.* (pp. 112-127). MTA VEAB Inter- és Multikulturális Nevelési Munkabizottság, Székesfehérvár. <https://pea.lib.pte.hu/handle/pea/39515>

Németh, A. & Pukánszky, B. (2004). Fejezetek az európai család- és gyermekkortörténetéből. In Németh, A & Pukánszky, B. *A pedagógia problémátörténete.* (pp. 239-330). Gondolat Kiadó. <https://www.szaktars.hu/gondolat/view/nemeth-andras-pukanszky-bela-a-pedagogia-problematortenete-2004/?pg=240&layout=1>

Pukánszky, B. (2004). A nőnevelés évezredei. In Németh, A. & Pukánszky, B. *A pedagógia problémátörténete.* (pp. 331-398). Gondolat Kiadó. <https://www.szaktars.hu/gondolat/view/nemeth-andras-pukanszky-bela-a-pedagogia-problematortenete-2004/?pg=332&layout=1>

Szövegek a forráselemzéshez:

A modern pedagógia történeti gyökerei. In Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (szerk.), *Neveléstörténet szöveggyűjtemény.* (pp. 13-180). Osiris Kiadó, Budapest 2003. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/meszáros-istvan-nemeth-andras-pukanszky-bela-szerk-nevelestortenet-szoveggyujtemeny-osiris-tankonyvek-2003/?pg=12&layout=s>

A modern pedagógia kialakulás és fejlődése. In Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (szerk.), *Neveléstörténet szöveggyűjtemény.* (pp. 183-333). Osiris Kiadó, Budapest 2003. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/meszáros-istvan-nemeth-andras-pukanszky-bela-szerk-nevelestortenet-szoveggyujtemeny-osiris-tankonyvek-2003/?pg=182&layout=s>

„A magyar iskola ezer éve”. In Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (szerk.), *Neveléstörténet szöveggyűjtemény.* (pp. 337-533). Osiris Kiadó, Budapest 2003. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/meszáros-istvan-nemeth-andras-pukanszky-bela-szerk-nevelestortenet-szoveggyujtemeny-osiris-tankonyvek-2003/?pg=336&layout=s>

Kéri, K. (szerk.)(1999). *Továtűnő álmom. Válogatás a gyermekkortörténet európai forrásaiból.* Pécs, 1999. <https://mek.oszk.hu/02100/02102/02102.htm>

Kéri, K. (szerk.)(1999). Nőnevelés. In *Tollam szivárványba mártom – Források az európai nőtörténet köréből az ókortól a 20. századig.* Szöveggyűjtemény Pécs, 1999. <http://vmek.niif.hu/02100/02110/html/>

Ajánlott irodalom:

Hegedűs, J. (2004). A gyermekkortörténet megjelenése és helyzete a hazai neveléstörténeti kutatásokban. *Iskolakultúra*, 14. 3. szám 84-89. https://epa.oszk.hu/00000/00011/00080/pdf/iskolakultura_EPA00011_2004_03_084-090.pdf

Kéri, K. (2013). Tendenciák és eredmények a nőnevelés-történet nemzetközi kutatásában. *Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció*. 3. 22-39. <http://nevelestudomany.elte.hu/index.php/2013/10/tendenciak-es-eredmenyek-a-noneveles-tortenet-nemzetkozi-kutatasaban>

Kéri, K. (2018). *Leánynevelés és női művelődés az újkori Magyarországon*. (nemzetközi kitekintéssel és nőtörténeti alapozással). (pp. 213-283 és pp. 385-487). Kronosz Kiadó, Pécs.

Pukánszky, B. (2001). *A gyermekkor története*. Műszaki Kiadó.

Szabolcs, É. (szerk.) (2009). *Ifjúkorok, gyermekvilágok I*. Eötvös József Kiadó.

Szabolcs, É. (szerk.) (2009). *Ifjúkorok, gyermekvilágok II*. Eötvös József Kiadó.

Szabolcs, É. (2011). *Gyermekből tanuló. Az iskolás gyermek konstruálása 1868-1906*. Gondolat Kiadó.

Vajda, Zs. & Pukánszky, B. (szerk.) (1998). *A gyermekkor története*. Szöveggyűjtemény. Eötvös József Kiadó.

4. Általános: a pedagógia problémátörténete II. Az európai iskola kialakulása és fejlődése; a pedagógus professzió történeti változásai

Forráselemzés: legalább egy jelentős, az európai iskolával, taneszközzel, tankönyvvel vagy a tanári tevékenységgel kapcsolatos történeti forrás elemző bemutatása

Kötelező irodalom:

Felkai, L. (2002). Szervezeti és tartalmi jellegű változások az ezeréves magyar iskolában. In *Hagyomány és megújulás a magyar oktatásban*. (pp. 7-27). OPKM, Budapest. <https://docplayer.hu/19751340-Szervezeti-es-tartalmi-jellegu-valtozasok-az-ezereves-magyar-iskolaban.html>

Németh, A. & Pukánszky, B. (2004). Az európai iskola kialakulás és fejlődése. In Németh, A. & Pukánszky, B. *A pedagógia problémátörténete*. (pp. 399-456). Gondolat Kiadó. <https://www.szaktars.hu/gondolat/view/nemeth-andras-pukanszky-bela-a-pedagogia-problematortenete-2004/?pg=402&layout=1>

Németh, A. (2004). A pedagógusszerep történeti változásai. In: Németh, A. & Pukánszky, B. *A pedagógia problémátörténete*. (pp. 457-503). Gondolat Kiadó. <https://www.szaktars.hu/gondolat/view/nemeth-andras-pukanszky-bela-a-pedagogia-problematortenete-2004/?pg=458&layout=1>

Szövegek a forráselemzéshez:

A modern pedagógia történeti gyökerei. In Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (szerk.), *Neveléstörténet szöveggyűjtemény*. (pp. 13-180). Osiris Kiadó, Budapest 2003.

<https://www.szaktars.hu/osiris/view/meszáros-istvan-németh-andrás-pukánszky-béla-szerk-neveléstörténet-szöveggyűjtemény-osiris-tankönyvek-2003/?pg=12&layout=s>

A modern pedagógia kialakulás és fejlődése. In Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (szerk.), *Neveléstörténet szöveggyűjtemény*. (pp. 183-333). Osiris Kiadó, Budapest 2003. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/meszáros-istvan-németh-andrás-pukánszky-béla-szerk-neveléstörténet-szöveggyűjtemény-osiris-tankönyvek-2003/?pg=182&layout=s>

„A magyar iskola ezer éve”. In Mészáros, I., Németh, A. & Pukánszky, B. (szerk.), *Neveléstörténet szöveggyűjtemény*. (pp. 337-533). Osiris Kiadó, Budapest 2003. <https://www.szaktars.hu/osiris/view/meszáros-istvan-németh-andrás-pukánszky-béla-szerk-neveléstörténet-szöveggyűjtemény-osiris-tankönyvek-2003/?pg=336&layout=s>

Ajánlott irodalom:

Fischerné Dárdai, Á. (2002). *A tankönyvkutatás alapjai*. Dialóg Campus Kiadó.

Fischerné Dárdai, Á., Márhoffer, N., Molnár-Kovács, Zs. & Szűcs-Rusznak, K. (2015). Tankönyvek, taneszközök a nevelés történetében. Comeniustól a kísérleti tankönyvekig. In Vörös, K. (szerk.), *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs. https://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/tanknyvek_taneszkzok_a_nevels_trtneben_comeniustl_a_ksrleti_tanknyv.html

Németh, A. (2015). A pedagógusképzés és pedagógusszerep története. A pedagógus szakma kialakulása és differenciálódása; a pedagógusokkal szemben megfogalmazott elvárások a történelem során. In Vörös, K. (szerk.), *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs. https://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-014/13/a_pedagoguskpz_s_pedagogusszerep_trtnete.html

Kurucz, R. (szerk.) (2013). *Hidak és párhuzamok. A 175 éves közép-európai és magyarországi óvóképzés történetében. Tanulmányok*. (pp. 9-66). PTE IGYK, Szekszárd, 2013. <https://digitalia.lib.pte.hu/hu/pub/kurucz-r-hidak-es-parhuzamok-a-175-eves-keu-mao-ovokepzes-pte-igyk-szekszard-2013-5136>

Kurucz, R. (szerk.) (2017). *A pedagógusképzés évszázadai a Kárpát-medencében*. PTE KPVK, Szekszárd.

Weszely, Ö. (szerk.) (1924). *Nagy pedagógusok. Neveléstörténeti olvasmányok*. Lampel, Budapest, 1924 (második, javított kiadás).

5. A saját kutatási területhez tartozó hazai és nemzetközi szakirodalmi eredmények, tendenciák

Mutassa be a szűkebb kutatási témájának kutatástörténetét, a vonatkozó szakirodalmat, különös tekintettel az utóbbi 5 évben megjelent publikációkra! Ismertesse a kutatási téma szélesebb hazai és nemzetközi szakirodalmi kontextusát, annak eredményeit és a kutatási irányzatokat!

B/3) PROGRAMSPECIFIKUS TÉMAKÖRÖK – OKTATÁSELMÉLET ÉS SZAKDIDAKTIKA

A hallgatóknak a vizsga előtt egy héttel olvasmánylistát kell leadni. A lista tételenként tartalmaz az ajánlott és saját választású szakirodalomból legalább 100-100 oldalt tudományos írásokból, amelynek legalább 20 százaléka idegen nyelvű szakirodalom. (Lektorált könyv, tanulmány.)

1. A tanítás, tanulás elméleti és módszertani kérdései, pszichológiai és idegtudományi elméletei, kutatási területei, eredményei, egy szabadon választott terület részletesebb bemutatása a szakirodalom alapján (pl. motiváció, mérés- értékelés, tantervelmélet)

Kötelező irodalom:

Dehaene, S. (2022). *A rugalmas agy. Miért tanulunk hatékonyabban, mint a gépek?* Typotex Kiadó.

Falus, I. & Zagyváné Szűcs, I. (szerk.)(2022). *A didaktika kézikönyve. Elméleti alapok a tanítás tanulásához.* Akadémiai Kiadó.

Ajánlott irodalom:

Colzato, L. S. (2017). *Theory-Driven Approaches to Cognitive Enhancement.* Springer.

Csibra, G. & Gergely, Gy. (2007). Társas tanulás és társas megismerés: A pedagógia szerepe. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 62. sz. pp.5–30.

Doidge, N. (2017). *Hogyan gyógyul az agy?* Park Könyvkiadó.

Doidge, N. (2021). *A változó agy.* Park Könyvkiadó.

Gergely, Gy., Egyed, K. & Király, I. (2007). A természetes pedagógiáról. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 62. sz. 107–125.

Haier, R. J. (2017). *The Neuroscience of Intelligence.* New York: Cambridge University Press.

Kaposi, J. & Szőke-Milinte, E. (Eds.)(2021). *Teaching and Learning in the Digital Age.* Pázmány Péter Catholic University, Budapest.

Mérő, L. (2010). *Az érzelmek logikája.* Tericum Kiadó.

Steklács, J. (2014). *Olvasási stratégiák tanulása, tanítása és az olvasásra vonatkozó meggyőződés.* Nemzedékek Tudása.

Steklács, J. (2019). *Szemkamerás vizsgálatok a pedagógiai kutatásban.* Kaposvári Egyetem, Kaposvár.

Swaab, D. (2017). *A kreatív agy.* Libri Kiadó.

Vervaeke, J., Ferraro, L. & Herrera-Bennett, A.(2018). Flow as Spontaneous Thought: Insight and Implicit Learning. In K. Christoff & K. C. R. Fox (Eds). *The Oxford Handbook of Spontaneous Thought: Mind-Wandering, Creativity, and Dreaming.* Oxford University Press.

Vervaeke, J. (2019). Awakening from the Meaning Crises. Higher states of consciousness. Part 1. Episode 11. <https://www.meaningcrisis.co/higher-states-of-consciousness-part-1/>

Vervaeke, J. (2019). Awakening from the Meaning Crises. Higher states of consciousness. Part 2. Episode 12. <https://www.meaningcrisis.co/ep-12-awakening-from-the-meaning-crisis-higher-states-of-consciousness-part-2-2/>

2. A tudás társadalmi, neveléstudományi reprezentációja, tudástipológiák, a tudáselmélet neveléstudományi aspektusai, az iskolai tudás szerveződése, formái és jelentőségei, a kutatás mint tudásszerzésre irányuló tevékenység értelmezése

Kötelező irodalom:

Csapó, B. (2004). *Tudás és iskola*. Műszaki Könyvkiadó.

Csapó, B. (2008). A Tanulás dimenziói és a tudás szerveződése. *Educatio*, 17/2, 207-217. http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/6099/1/Csapo_B_08_02.pdf

Csikos, Cs. (2007). *Metakogníció. A tudásra vonatkozó tudás pedagógiája*. Műszaki Kiadó.

Ajánlott irodalom:

Bigazzi, S. (2015). Tudás és kontextus: a szociális reprezentáció elmélete. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai*. (pp. 49-79). Wlilocki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs.

Ichikawa, J. J. & Steup, M. (2018). "The Analysis of Knowledge", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Summer 2018 Edition), Edward N. Zalta (ed.) <https://plato.stanford.edu/archives/sum2018/entries/knowledge-analysis>

Németh, A. (2012). *Magyar pedagógusképzés és pedagógus szakmai tudásformák I. 1775–1945: nemzeti fejlődési trendek, nemzetközi recepciós hatások*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

Zsolnai, J. (1996). *Bevezetés a pedagógiai gondolkodásba*. Tankönyvkiadó, Budapest.

3. Nemzetközi és hazai rendszerszintű felmérések tartalmi keretei, területei, eredményeinek értelmezése (PISA, PIRLS, TIMSS, országos kompetenciamérés, eDia)

Kötelező irodalom:

A PIRLS, PISA, TIMSS aktuális, legutóbbi tartalmi keretei

PISA 2022 Assessment and Analytical Framework <https://www.oecd.org/pisa/publications/pisa-2021-assessment-and-analytical-framework.htm>

PIRLS 2021 Assesment Frameworks <https://pirls2021.org/frameworks/home/reading-assessment-framework/overview/index.html>

TIMSS 2023 Assesment Frameworks <https://timssandpirls.bc.edu/timss2023/>

Ajánlott irodalom

Csapó, B. (szerk.) (2012). *Mérlegen a magyar iskola*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Csapó, B. & Csépe, V. (szerk.)(2012). *Tartalmi keretek az olvasás diagnosztikus értékeléséhez*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Csapó, B. & Szabó, G. (szerk.)(2012). *Tartalmi keretek a természettudományok diagnosztikus értékeléséhez*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Csapó, B. & Szendrei, M. (szerk.)(2012). *Tartalmi keretek a matematika diagnosztikus értékeléséhez*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Csapó, B., Steklács, J. & Molnár, Gy. (szerk.)(2015). *Az olvasás-szövegértés online diagnosztikus értékelésének tartalmi keretei*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Golnhofer, E. (2003). A pedagógiai értékelés. In Falus, I. (szerk.), *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. (pp. 385-412). Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Lannert, J. (2015). Hatékonyság, eredményesség és méltányosság a közoktatásban. In Varga, A. (szerk.), *A nevelésszociológia alapjai*. (pp. 295-321). Wlislócki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. <http://mek.oszk.hu/14500/14566/>

Nahalka, I. (2002). *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Oktatási Hivatal (2015). A PISA és az Országos kompetenciamérés tanulságai OH, Budapest. https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/aktualis_informaciok/pisa_okm_tanulsagai

Steklács, J. (2018). PISA 2015 UTÁN, PISA 2018 ELŐTT A szövegértő olvasás fejlesztésének, tanításának feladatai. *Könyv és Nevelés* 20. évf. 1. sz. 30-49.

Beszámolók a nemzetközi mérések eredményeiről.

4. Egy szabadon választott tantárgy, képzési, pedagógiai terület szakmódszertanának nemzetközi és hazai tudományos eredményei, fejlődési tendenciái, különös tekintettel az elmúlt öt év szakirodalmára (pl. történelem, matematika, ének-zene, óvodapedagógia, gyógypedagógia, műszaki oktatás, idegen nyelv)

Irodalom: a hallgatónak kell megadni irodalmat a választott téma függvényében.

5. A saját kutatási területhez tartozó hazai és nemzetközi szakirodalmi eredmények, tendenciák az elmúlt öt évben

Irodalom: a hallgatónak kell megadni irodalmat a választott téma függvényében.